

PÅ VEI TIL EGEN BOLIG

**Strategi for å forebygge og bekjempe bostedsløshet:
tilskudd, eksempler, samarbeid og deltakere**

Innhold

Forord	4
1 Innledning	5
1.1 Kommunen- en hovedaktør.....	5
1.2 Strategien bygger på tidligere erfaringer.....	5
1.2.1 Prosjekt bostedsløse	5
1.2.2 Tiltaksplan mot fattigdom	6
1.2.3 Boligsosiale handlingsplaner	6
1.2.4 Rundskriv U -10/2002 Boligsosialt arbeid – bistand til å mestre et boforhold.....	6
1.3 Aktuelle tilskuddsordninger	6
1.3.1 Husbanken	6
1.3.2 Sosial- og helsedirektoratet.....	7
2 Strategiens målsettinger	9
2.1 Redusere antallet begjæringer om og antallet utkastelser.....	9
2.1.1 Holde oversikt - rapportere.....	9
2.1.2 Eksempler	9
2.1.3 Aktuell forskning.....	9
2.2 Ut av fengsel - til egen bolig	11
2.2.1 Holde oversikt - rapportere.....	11
2.2.2 Eksempler	11
2.2.3 Forskning	11
2.3 Ut av behandlingsinstitusjon - til egen bolig.....	12
2.3.1 Holde oversikt - rapportere.....	12
2.3.2 Eksempler	12
2.3.3 Forskning.....	13
2.4 Bedre kvalitet ved døgnovernatting.....	13
2.4.1 Holde oversikt - rapportere.....	13
2.4.2 Eksempler	14
2.4.3 Forskning	15
2.5 Bidra til at bostedsløse raskt får tilbud om bolig	15
2.5.1 Holde oversikt – rapportere.....	15
2.5.2 Eksempler	15
2.5.3 Forskning	17
2.6 Oversikt over omfanget av bostedsløshet	17

3	Samarbeidsfora, rolle- og ansvarsdeling	19
3.1	Kommunenettverk	19
3.1.1	Er kommunen forpliktet til å delta i strategiarbeidet?	19
3.2	Regionale kontaktfora	19
3.3	Kontaktutvalg med storbyene	20
3.4	Frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner	20
	Vedlegg	21
	Hvem er aktuelle samarbeidspartnere?	21
	Kommunen er den viktigste gjennomfører	21
	Husbanken er koordinator	21
	Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) er sentral samarbeidspart	22
	Deltakere i regionale kontaktfora	23
	Fylkesmennene	23
	Namsmannen	24
	Kriminalomsorgen	24
	Helseforetakene	25
	KS	26
	Andre aktuelle statlige samarbeidspartnere regionalt	27
	Helsetilsynet – en samarbeidspart nasjonalt	27
	Departementene	27
	Frivillige organisasjoner/ brukerorganisasjoner	28
	Fag- og yrkesorganisasjoner	30

Forord

På vei til egen bolig

Regjeringens mål er at alle skal bo godt og trygt, også de som trenger bistand og tilrettelegging for å skaffe seg en bolig og holde på denne. Et godt sted å bo er en viktig forutsetning for integrering og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. En god bolig er nødvendig for å kunne dra nytte av behandlingstilbud for rusmiddelproblemer og psykiske lidelser. Å skaffe en person som er løslatt fra fengsel en bolig kan bidra til å forebygge fremtidige kriminelle handlinger. Et godt boligsosialt arbeid lokalt vil derfor være et gode for den enkelte og for samfunnet.

”På vei til egen bolig” er regjeringens strategi for å forebygge og bekjempe bostedsløshet. Strategien viderefører innsatsen i det fireårige utviklingsarbeidet Prosjekt bostedsløse, men skal favne bredere. Alle kommuner omfattes, og forebygging skal vektlegges.

Byggforsk anslo i en kartlegging gjennomført i 1996 antall bostedsløse i Norge til 6200. En tilsvarende kartlegging gjennomført i 2003 viste at antallet bostedsløse var redusert til 5200. Dette indikerer at innsats i forbindelse med Prosjekt bostedsløse har gitt resultater.

Det er derfor med store forventninger vi viderefører innsatsen i strategien ”På vei til egen bolig”. Vi er ambisiøse og har satt helt konkrete resultatmål for hva vi ønsker å oppnå. Innen 2007 er målet at:

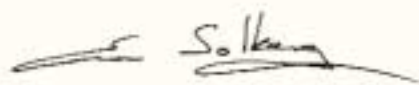
- Begjæringer om utkastelser er redusert med 50 prosent og utkastelser med 30 prosent.
- Ingen skal tilbringe tid i midlertidige løsninger etter løslatelse fra fengsel.
- Ingen skal tilbringe tid i midlertidige løsninger etter utskrivelse fra institusjon.
- Ingen skal tilbys døgnovernatting uten kvalitetsavtale.
- Ingen skal tilbringe mer enn tre måneder i midlertidige botilbud.

Resultatmålene favner vidt og krever utstrakt samarbeid mellom ulike aktører. Derfor samarbeider fire statsråder om satsingen. Husbanken skal koordinere innsatsen. Dette vil de gjøre i tett samarbeid med Sosial- og helsedirektoratet.

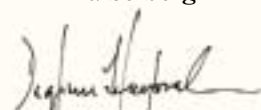
For at resultatmålene i strategien skal nås er vi helt avhengig av aktiv deltakelse fra kommunene. Ved å ta i bruk statlige virkemidler og samarbeide tett med frivillige organisasjoner og viktige statlige institusjoner, mener vi at kommunene skal ha gode rammebetingelser og forutsetninger til å jobbe for at alle kan ha en egen bolig.

I dette heftet har vi tatt sikte på å gi informasjon om tilskudd, eksempler, samarbeid og deltakere.

Vi ønsker alle lykke til i samarbeidet!

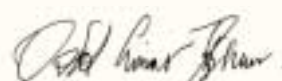
Erna Solberg

Dagfinn Høybråten

Ansgar Gabrielsen

Odd Einar Dørum

1 Innledning

“På vei til egen bolig” er regjeringens strategi for å forebygge og bekjempe bostedsløshet. Strategien er foreslått i St.meld.nr. 23 (2003-2004) Om boligpolitikken. Stortinget sluttet seg til denne meldingen 14.juni 2004. Strategien følger opp målsettingene i regjeringens tiltaksplan mot fattigdom (St.meld.nr. 6 (2002-2003) Tiltaksplan mot fattigdom).

Det er satt konkrete resultatmål som skal nås innen utgangen av 2007:

Hovedmål	Resultatmål
<i>Motvirke at folk blir bostedsløse</i>	Antall begjæringer om utkastelser skal reduseres med 50 pst. og antall utkastelser med 30 pst.
	At ingen skal måtte tilbringe tid i midlertidige løsninger ved løslatelse fra fengselsopphold.
	At ingen skal måtte tilbringe tid i midlertidige løsninger etter utskrivelse fra institusjon.
<i>Bidra til god kvalitet ved døgnovernatting</i>	Ingen skal tilbys døgnovernatting uten kvalitetsavtale.
<i>Bidra til at bostedsløse raskt får tilbud om varig bolig</i>	Ingen skal oppholde seg mer enn tre måneder i midlertidig botilbud.

I dette heftet finnes informasjon og idéer til gjennomføring av strategien. Heftet er utarbeidet av en arbeidsgruppe som har bestått av Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Husbanken og Sosial- og helsedirektoratet. Heftet bygger også på en høring blant kommunale, statlige og frivillige aktører.

1.1 Kommunen – en hovedaktør

Mange aktører har ansvarsområder, virkemidler og kunnskap som er viktig i arbeidet for å forebygge og bekjempe bostedsløshet. Kommunen er en hovedaktør i arbeidet. Kommunen har etter lov om sosiale tjenester ansvar for å medvirke til å fremskaffe boliger til vanskeligstilte, og sørge for sosiale tjenester til kommunens befolkning.

De statlige aktørene må opptre samordnet for å gi kommunene gode forutsetninger for å nå strategiens resultatmål. Det skal legges til rette for god dialog mellom statlige sektorer, og mellom de statlige aktørene og kommunene.

De frivillige organisasjonene/ bruker- og interesseorganisasjonene er viktige samarbeidspartnere for det offentlige i gjennomføringen av strategien. Organisasjonene er sentrale som tjenesteytere, samtidig som de har ressurser, erfaringer og idéer som kan bidra til nytenkning og videreutvikling på området.

1.2 Strategien bygger på tidligere erfaringer

1.2.1 Prosjekt bostedsløse -

<http://www.bostedslose.no>

Prosjekt bostedsløse har vært et samarbeids-

prosjekt mellom staten og de sju bykommunene, Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Tromsø og Drammen. De frivillige organisasjonene Kirkens Bymisjon, Frelsesarmeen og Kirkens Sosialtjeneste har også deltatt i prosjektet. Prosjektet hadde som formål å:

- utvikle metoder og helhetlige modeller for å motvirke og forebygge bostedsløshet
- formidle erfaringer og kunnskap
- skape grunnlag for - og erfaringer til en nasjonal innsats/strategi

Prosjektet varte fra 2001-2004. Rapport om erfaringer i prosjektet foreligger i mars 2005. Byggforsk evaluerer prosjektet. Den siste evalueringsrapporten skal foreligge i mai 2005.

1.2.2 Tiltaksplan mot fattigdom - <http://www.tiltak.no>

For å følge opp St.meld.nr 6. (2002-2003) Tiltaksplan mot fattigdom, ble det i 2003 etablert en tilskuddsordning til oppfølgings-tjenester i bolig for bostedsløse og rusmiddel-misbrukere. I desember 2004 hadde 45 kommuner og bydeler satt i gang prosjekter som et resultat av denne ordningen, jf. 1.3.2.

1.2.3 Boligsosiale handlingsplaner

Kommunene er oppfordret til å utarbeide lokale boligsosiale handlingsplaner. Dette kan sikre kommunen oversikt over boligbehovene og et mer helhetlig boligsosialt arbeid i kommunen, jf. 2.6. Pr. 31.12.04 hadde 225 kommuner fått tilskudd fra Husbanken til å lage boligsosiale handlingsplaner. 170 kommuner var på samme tidspunkt ferdige med planarbeidet.

1.2.4 Rundskriv U -10/2002 Boligsosialt arbeid - bistand til å mestre et boforhold

Daværende Sosialdepartementet, Justis- og politidepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet samarbeidet om å utarbeide et rundskriv om boligsosialt arbeid. Formålet med rundskrivet er å bidra med råd og veiledning til kommuner om virkemidler og tiltak til boligsosialt arbeid.

Rundskrivet finnes her:

http://odin.dep.no/asd/norsk/dok/andre_dok/rundskriv/044031-250005

1.3 Aktuelle tilskuddsordninger

Det finnes en rekke tilskuddsordninger innenfor ulike departementers ansvarsområder. Tilskuddene kan benyttes av kommuner og andre samarbeidspartnere i forbindelse med gjennomføringen av strategien. De fleste av disse forvaltes av Husbanken og SHdir.

1.3.1 Husbanken

Tilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger
I statsbudsjettet for 2005 er det satt av 591 mill. kroner til tilskuddet.

Tilskudd til utleieboliger: Tilskuddet kan dekke inntil 20 prosent av investeringskostnadene i utleieprosjekter til blant annet bostedsløse. Tilskuddet tildeles etter søknad til Husbanken. Kommuner, stiftelser og frivillige organisasjoner kan søke om tilskudd. Tilskuddet bør sees i sammenheng med bostøtte for personer som bor i kommunalt disponerte boliger.

Tilskudd til kjøp av egen bolig: Tilskuddet kan gå til enkeltpersoner til kjøp av egen eid bolig. Det er kommunen som tildeler tilskuddet. Kommunene tildeles tilskudd ut fra befolkningsstørrelse justert for regional boligprisindeks. Tilskuddsutmålingen vurderes ut fra en helhetsvurdering av behov og økonomi, og muligheter for andre støtteordninger.

Tilskudd til utbedring/tilpassing: Tilskuddet kan bidra til at enkeltpersoner får en godt tilpasset ny eller brukt bolig. Det er kommunen som tildeler tilskuddet.

Bostøtte

Bostøtten skal sikre at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få en bolig, og beholde denne. Bostøtten skal gå til dekning av løpende boligutgifter for den enkelte. For å kunne motta bostøtte stilles det krav til husstanden og boligen. Målgruppen for ordningen er husstander med eldre over 65 år, barnefamilier, personer som

har visse typer ytelser fra folketrygden eller er langtidsmottakere av sosialhjelp. Det stilles som hovedregel krav til boligen om at den må være over 40 kvm, ha eget kjøkken, soverom, oppholdsrom og bad samt egen adkomst. Videre stilles det krav til finansieringen, men dette kravet er det lempet på for en rekke grupper. Fra 2005 bidrar regelverksendringer til at flere omfattes av ordningen. Arealkravet for barnefamilier m.fl. er fjernet, og man hever dekningsprosenten i kommunalt disponerte boliger fra 70 til 80 prosent av godkjente boutgifter.

Startlån

Startlån er en låneordning som kan søkes av personer som har problemer med å skaffe egenkapital for å etablere seg. Lånet kan både gå til kjøp av bolig og refinansiering. Det er kommunene som tildeler lånet. Kommunen avgjør selv omfanget av låneopptak for videre utlån til vanskeligstilte boligsøkere. Kommunen utformer også selv retningslinjer for lånet. Lånet kan finansiere hele boligkjøpet eller være toplån der andre gir grunnfinansieringen. Lånet sees i sammenheng med eventuelle rettigheter i bostøtte og boligtilskudd. Det er utarbeidet en egen nettside om startlån:

www.startlan.no

Kompetansetilskuddet

Dette er en tilskuddspost til utviklingsprosjekter. Tilskuddet kan benyttes til utviklingsprosjekter som blant annet sikrer forvaltningssamarbeid:

- mellom kommuner og kriminalomsorgen,
- mellom kommuner og helseforetakene (behandlingsapparatet),
- mellom kommuner og private utleiery/ namsmyndighet for å forebygge utkastelser.

I 2005 er den totale rammen på 56,7 millioner kroner. Dette er en økning på 20 millioner fra 2004.

For mer informasjon om Husbankens støtteordninger se Husbanken sine publikumsbrosjyrer eller nettside: <http://www.husbanken.no/> (Under Kommune)

1.3.2 Sosial og helsedirektoratet

Rundskriv IS-1/2005 Nasjonale mål, hovedprioriteringer og tilskudd for 2005 sendes alle landets kommuner tidlig hvert år. Det er satt en rekke vilkår for utbetaling av tilskuddet. <http://www.shdir.no/index.db2?id=14878>

Tilskudd til psykisk helsearbeid i kommunene.

Tilskuddet har en total ramme på 2 mrd kr i 2005. Dette er en økning på 400 millioner fra 2004. Størstedelen av midlene overføres til kommunene som rammetilskudd. Disse tilskuddene skal blant annet benyttes til å styrke hjemmebaserte tjenester og boveiledning. Videreutvikling og styrking av samarbeidet med bruker- og pårørende organisasjoner skal også prioriteres når det gjelder planlegging og gjennomføring av tiltak. I 2005 er ett av vilkårene at kommunen skal ha skriftlige rutiner for utarbeiding av individuell plan.

Kommunene skal rapportere til fylkesmennene om bruk av tilskuddet. Fylkesmennene skal i 2005 særskilt følge opp kommunenes boligtiltak til personer med psykiske lidelser.

50 mill kr. er satt av til Storbyatsing som ledd i Opptappingsplanen for psykisk helse. Målgruppen er mennesker med alvorlige psykiske lidelser og dårlige levekår. Kjennetegn er at de ikke får den oppfølging som er nødvendig, og at styrkingen gjennom Opptappingsplanen ikke ser ut til å ha nådd fram til denne gruppen i tilstrekkelig grad. En prosjektgruppe med representanter fra fire storby-kommuner, brukerorganisasjoner, SHdir, fylkesmenn, Aetat og Husbanken har utarbeidet et forslag til kriterier for fordeling. Sosial- og helsedirektoratet kan kontaktes for nærmere informasjon. Søknadsfrist er 10. mars 2005.

Tilskudd til rusmiddeltak

Tilskuddet har i 2005 en ramme på 70 millioner til styrking av rusmiddelarbeid i kommunene. 10,5 millioner er satt av til samarbeid med frivillige organisasjoner. Tilskuddet skal gå til å øke kapasiteten i kommunene. Det legges vekt på helhetlige tjenester knyttet til helse, bolig, økonomisk- og sosial fungering. Gjennom stimuleringsstilskuddet kan kommunen få midler til å

øke kompetansen på feltet. Sosial- og helsedirektoratet kan kontaktes for nærmere informasjon. Se også Rundskriv IS-1/2005.

Tilskudd til oppfølgingstjenester i bolig for bostedsløse og rusmiddelmissbrukere

Tilskuddet er etablert i forbindelse med regjeringens tiltaksplan mot fattigdom. I 2005 har tilskuddet en total ramme på 48 millioner kroner. Dette er en økning på 7 millioner kroner siden 2004. I tillegg videreføres midler fra Prosjekt bostedsløse. I 2005 disponerer derfor Sosial- og helsedirektoratet 58,5 millioner til ulike tiltak for å forebygge og bekjempe bostedsløshet.

Målgruppen er:

- De største byene i Norge
- Nabokommuner til Oslo kommune
- Kommuner med over 20 000 innbyggere
- Kommuner etter anbefaling fra fylkesmanns-embetene.

Det forutsettes at tiltakene forankres i kommunens planer. Søknader med utviklings- og forsøksvirksomhet i tilknytning til resultatmålene i nasjonal strategi for å forebygge og bekjempe bostedsløshet vil bli prioritert. Sosial- og helsedirektoratet kan kontaktes for nærmere informasjon. Se også Rundskriv IS-1/2005.

Tilskudd til ressurskrevende brukere

I 2004 ble det opprettet en ny øremerket tilskuddsordning for ressurskrevende brukere. Formålet med bevilgningen er å sikre at brukere som krever stor ressursinnsats får et best mulig tilbud uavhengig av kommunens økonomi. Målgruppen er vidt definert og gjelder både psykisk utviklingshemmede, fysisk funksjonshemmede, rusmiddelmissbrukere og psykiatriske pasienter. Skjema og veileder for rapportering av antall ressurskrevende brukere og kommunenes utgifter ble sendt samtlige kommuner i februar. Sosial- og helsedirektoratet kan kontaktes for nærmere informasjon.

2 Strategiens målsettinger

2.1 Redusere antallet begjæringer om og antallet utkastelser

I 2004 kom det inn omlag 15200 begjæringer om utkastelser i Norge. Omlag 3300 av disse førte til en faktisk utkastelse. Antallet begjæringer økte med 4 prosent siden 2003, mens antallet faktiske utkastelser gikk ned med 4 prosent. Regjeringen har som målsetting å redusere antallet begjæringer om utkastelser med 50 prosent og faktiske utkastelser med 30 prosent.

2.1.1 Holde oversikt - rapportere

Det er namsmennene som per i dag har oversikt over situasjonen lokalt, jf. 4.4.3. Namsmennene rapporterer sine forretninger til Brønnøysundregisteret. Husbanken skal i 2005 utarbeide en oversikt over antallet begjæringer om utkastelser, og faktiske utkastelser på kommunenivå. Husbanken vil kunne tilby den enkelte kommune oversikt over situasjonen lokalt, regionalt og nasjonalt per april og september i 2005.

2.1.2 Eksempler

Samarbeidsprosjektet "Færre utkastelser"

I 2004 igangsatte Oslo kommune et samarbeid med Namsmannen i Oslo. Prosjektet skal gjennom etablering av en forsterket bolig- og sosialfaglig satsing redusere antallet utkastelsesbegjæringer og antallet gjennomførte utkastelser i bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka og Sagene. Prosjektet er finansiert av Sosial- og helsedirektoratet og skal evalueres av FAMI (Senter for studier av fattigdom, minstesikring og sosial integrasjon).

Samarbeid med private utleiere

Husbankens regionkontor har opprettet kontakt med private utleiere i Oslo, kommunen, nams-

mannen og frivillige organisasjoner. Det jobbes med etablering av "oppfølgingsbistand" hos namsmannen. Samtidig planlegger Boligbygg KF (Den kommunale forvalteren i Oslo) forsøk med nye metoder i oppfølging overfor leietakere i faresonen for utkastelse. Husbankens regionkontor vil også initiere et prosjekt med biveileder hos en privat utleier.

Forprosjekter for å klarlegge omfang og årsaker
Trondheim kommune har i samarbeid med namsmannen, fylkesmannsembetet og Husbanken startet et prosjekt der målet er å klarlegge årsaker til utkastelse, hvilke grupper det gjelder og hvem som har begjært utkastelse. Det skal også utredes tiltak for å få ned antallet utkastelser. Husbanken i Bergen har utarbeidet en rapport om utkastelser ved Namsmannen i Bergen. Det planlegges oppfølging av undersøkelsen ved bl.a. å se på rutiner ved utkastelser.

Tilskuddsordninger

- Husbanken har kompetansetilskudd for utviklingsprosjekter, jf. 1.3.1.
- SHdir har tilskudd til etablering og styrking av oppfølgingstjenester, jf. 1.3.2.

2.1.3 Aktuell forskning

Byggforsk utarbeidet i 2001 rapporten Utkastelser – en studie av utkastelser i større norske byer (Arne Holm 2001- prosjektrapport; 296)

FAMI har fått i oppdrag å gjennomføre en prosessevaluering av Samarbeidsprosjektet Færre utkastelser. Den første delrapporten er ferdigstilt og finnes her:

<http://www.faf.no/pub/rapp/469/469.pdf>

2.2 Ut av fengsel – til egen bolig

I levekårsundersøkelsen blant innsatte som forskningsinstitusjonen FAFO utarbeidet for Justis- og politidepartementet og Sosial- og helsedirektoratet fremkommer det at rundt 30 prosent av de innsatte ikke hadde egen bolig ved innsettelse.

Byggforsk kartla i 2003 omfanget av bostedsløshet i Norge. Denne kartleggingen fastslår at mange av de bostedsløse enten var fengslet og hadde mindre enn 2 mnd igjen til løslatelse, eller var løslatt i løpet av de siste 6 mnd. Dette gjaldt for 12 prosent av de bostedsløse, det vil si om lag 650 personer.

Regjeringen har satt som mål at ingen skal tilbringe tid i midlertidige løsninger etter løslatelse fra fengsel. Målet skal nås innen utgangen av 2007.

2.2.1 Holde oversikt – rapportere

Det er nødvendig å få bedre oversikt over omfanget av personer som må tilbringe tid i døgnovernatting etter løslatelse fra fengsel. Dermed er det fra 2004 lagt opp til at kommunene i rapporteringssystemet KOSTRA skal registrere antall opphold i døgnovernatting for personer som nylig er løslatt fra fengsel. Registreringen vil ikke gi et bilde av hvor mange personer dette dreier seg om, men vil kunne si noe om andelen av opphold i døgnovernatting for personer nylig løslatt fra fengsel. Husbanken har ansvaret for å utarbeide en oversikt over situasjonen lokalt, regionalt og nasjonalt innen juli 2005. Det utarbeides regionoversikter både etter Husbankens regioner og Kriminalomsorgens regioner.

2.2.2 Eksempler

Bergen Fengsel og kommunene

”Fra fengsel til kommune” er et oppfølgingsprogram for rusmisbrukere som løslates fra **Bergen fengsel**. For hver deltaker utarbeides det en forpliktende samarbeidskontrakt mellom kommunen, aktuelle samarbeidspartnere og den enkelte deltaker for å ivareta deltakerens behov for oppfølging, herunder bolig. Programmet skal gå over en 5-års periode.

Selvbyggerprosjekt i Meland kommune

Selvbyggerprosjektet i **Meland kommune** er et samarbeidsprosjekt mellom kommunen og Husbanken for unge som har problemer med å skaffe seg bolig. Dette gjelder også unge som har rusproblemer og/eller har en kriminell bakgrunn. Prosjektet har som mål at de unge selv skal delta i hele byggeprosessen fra planlegging, søknader osv. til ferdig bygg. I tillegg vil prosjektet også gi de unge fagkompetanse innenfor byggfag.

Forpliktende samarbeidsavtale

Trondheim kommune og Trondheim fengsel har inngått en forpliktende samarbeidsavtale. Avtalen skal sikre innsatte muligheten til å starte planlegging av tiden etter løslatelse i samarbeid med relevante instanser. Den innsatte har en kontaktperson både i fengselet og i kommunen. Kontaktpersonen i kommunen er hovedkontakt og skal følge brukeren både gjennom fengselsoppholdet og etter løslatelse.

Kommunen har i tillegg inngått avtale med **Stiftelsen Kirkens Bymisjon** om bygging av 6 leiligheter for personer som løslates fra fengsel. Boligtiltaket har personalbase og fellesareal i tillegg. Oppstart i løpet av 2005.

I samarbeid med Husbanken planlegger **Oslo fengsel** å etablere et forpliktende og formalisert samarbeid med Oslo kommune om bosetting ved løslatelse. Dette vil ha hovedfokus på hvordan fengselet, friomsorgskontorene og kommunen kan samarbeide med den innsatte i perioden før løslatelse. Husbanken vil finansiere prosjektet.

Tilskuddsordninger

- Husbanken har kompetansetilskudd for utviklingsprosjekter, jf. 1.3.1.
- SHdir har tilskudd til etablering og styrking av oppfølgingstjenester, jf. 1.3.2.

2.2.3 Forskning

Fafo 2004: Levekår blant innsatte (Friestad og Hansen Fafo rapport 429). Formålet med undersøkelsen var å gi et samlet bilde av innsattes generelle levekår. Rapporten finnes her: <http://www.fafo.no/pub/rapp/429/429.pdf>

Husbanken skal igangsette en undersøkelse om boligsituasjonen og bostedsløshet ved løslatelse fra fengsel. Undersøkelsen, som Byggforsk og NOVA skal gjennomføre, vil foreligge januar 2006.

2.3 Ut av behandlingsinstitusjon – til egen bolig

Byggforsk avdekket, i sin kartlegging av omfanget av bostedsløshet fra 2003, at av samtlige bostedsløse utgjør de som er i institusjon og det gjenstår mindre enn to måneder av oppholdet, og de som er utskrevet fra institusjon de siste seks månedene, 34 prosent. Til sammen gjelder dette 1800 personer.

Regjeringen har satt som mål at ingen skal tilbringe tid i midlertidige løsninger etter utskrivelse fra institusjon. Dette arbeidet må sees i nær sammenheng med gjennomføringen av Rusreform II og Opptrappingsplanen for psykisk helse.

2.3.1 Holde oversikt – rapportere

Det vil fra 2004 bli lagt opp til at kommunene, i KOSTRA rapporteringen, skal gjøre rede for hvor mange av oppholdene i døgnovernatting er for personer som har avsluttet behandling. Dette gir ikke noe bilde av hvor mange personer det dreier seg om, men kan si noe om andelen opphold der personer nylig skrives ut fra institusjon.

Husbanken har ansvaret for å utarbeide en oversikt over situasjonen lokalt, regionalt og nasjonalt innen juli 2005. Det utarbeides regionale oversikter både etter Husbankens regioninndeling og helseforetakenes regioninndeling.

2.3.2 Eksempler

Forpliktende samarbeidsavtaler

Oslo kommune og Helse Øst har inngått en samarbeidsavtale om psykisk helsevern. Avtalen har blant annet som formål å sikre at den enkelte har bolig- og oppfølgingstilbud ved utskrivelse.

Institusjon er i den omtalte KOSTRA-definisjonen definert som:

- spesialisthelsetjenestens rustiltak
- spesialisthelsetjenestens psykiaritiltak
- spesialisthelsetjenestens somatiske tiltak
- spesialisthelsetjenestens rehabiliteringsinstitusjoner
- spesialisthelsetjenestens polikliniske tilbud (rus/psykiatri/somatikk)
- kommunale omsorgsinstitusjoner
- barnevernsinstitusjoner

Samarbeidsprosjekt

"Lettere tilgang til en samordnet psykiatri-tjeneste" er et samarbeidsprosjekt mellom Psykisk Helsevern, ved Leistad DPS, Østmarka og Trondheim kommune, ved bydelene Lerkendal og Østbyen. Målet med prosjektet er å utarbeide en samhandlingsmodell som sikrer et koordinert tilbud til mennesker med psykiske sykdommer, og som har et omfattende behov for tjenester fra både kommunen og spesialisthelsetjenesten. I prosjektet lages det blant annet et forslag til strategi for hvordan man håndterer bolig og tjenester i forbindelse med utskriving.

Individuell plan

Et kriterium for å få utbetalt tilskudd til psykisk helsearbeid i kommunen er at kommunen har skriftlige rutiner for utarbeiding av individuelle planer. Slike planer bør være helhetlige og også omfatte boligbehov, jf. U 10/2002 Boligsosialt arbeid - Bistand til å mestre et boforhold.

Tilskuddsordninger

- Husbanken har kompetansetilskudd for utviklingsprosjekter, jf. 1.3.1.
- SHdir har flere aktuelle tilskuddsposter, jf. 1.3.2.

2.3.3 Forskning

Sintef 2005: *Utviklingstrekk i kommunehelse-tjenesten og spesialisthelsetjenesten - oppgave-utvikling og samspill*. Dette er et prosjekt finansiert av KS. I rapporten er det forslag om forpliktende samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene.

Rokkansenteret i Bergen har igangsatt et

prosjekt der formålet er å få en bedre forståelse av årsaker til bostedsløshet ved overgang fra institusjon. Prosjektet finansieres av Kommunal- og regionaldepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Sosial- og helsedirektoratet, og avsluttes 2006.

<http://www.rokkansenteret.uib.no/>

2.4 Bedre kvalitet ved døgn-overnatting

For personer i akutt bolignød vil plass i døgnovernatting noen ganger være det eneste alternativet. Flere kommuner har inngått kvalitetsavtaler med hospitseiere. Avtalene følges opp med jevnlig brukerundersøkelser. Regjeringen har som ambisjon at ingen skal tilbys døgnovernatting uten kvalitetsavtale.

2.4.1 Holde oversikt – rapportere

For at kommunen skal kunne skaffe seg bedre oversikt over omfanget av personer som oppholder seg i døgnovernatting uten kvalitetsavtale, er det lagt opp til at kommunene i KOSTRA rapporteringen gjør rede for antall opphold i døgnovernatting med kvalitetsavtale. Dette gir ikke noe bilde av hvor mange personer dette dreier seg om, men kan si noe om andelen opphold med kvalitetsavtale. I KOSTRA rapporteringen fra 2005 vil kvalitetsavtale defineres noe nærmere.

Husbanken skal sammenstille rapporteringen fra kommunen i løpet av juli 2005. Sammenstillingen vil gi lokal, fylkesvis-, regional og nasjonal oversikt.

2.4.2 Eksempler

Kvalitetsavtaler i døgnovernatting

Daværende Sosialdepartementet har i rundskriv U/ 5-2003 gitt veiledning til kommunene i arbeidet for å sikre forsvarlig kvalitet i midlertidige botilbud som kommuner benytter.

<http://odin.dep.no/asd/>

Bergen kommune og Oslo kommune har inngått slike avtaler og har informasjon om dette på sine nettsteder.

Oslo: <http://www.hev.oslo.kommune.no/>

Bergen: <http://www.bergen.kommune.no/>

Samarbeid mellom kommuner

En del omkringliggende kommuner benytter seg av døgnovernatting i større byer.

Samarbeid på tvers av kommunegrenser er viktig for å utvikle en felles politikk på døgnovernatting.

Bruk av døgnovernatting for å utrede bolig- og oppfølgingsbehov

I Oslo har kommunen etablert flere døgnovernattingstilbud/korttidstilbud med sikte på dels å kartlegge bostedsløses bolig- og hjelpebehov og dels å gi innføring i praktiske boligforhold

for nyankomne flyktninger/innvandrere. En slik målrettet bruk og oppfølging, i tillegg til å fremforhandle avtaler med private hospitseiere, har medført at bruken av døgnovernattings-tilbud i Oslo er redusert fra omlag 1000 personer per natt i 1997 til omlag 100 personer per natt i 2004, eller fra ca. 88 mill. kr i 1997 til ca. 18 mill. kr i 2004.

Oppfølging i døgnovernatting

Trondheim kommune har mottatt midler fra SHdir som benyttes til arbeid med brukere av kommunens natt-/krisetilbud for rusmisbrukere på Heidrunseneteret og Kong Carl Johan Arbeidsstiftelse. Målsettingen er å få brukerne ut av disse tilbudene og inn i varig bolig.

2.4.3 Forskning

Fafo har på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet igangsatt en undersøkelse av hvordan kommunene ivaretar sin plikt etter sosialtjenestelovens § 4-5 til å finne midlertidig husvære for dem som ikke klarer dette selv. Resultater fra undersøkelsen skal foreligge i løpet av første halvår av 2005.

2.5 Bidra til at bostedsløse raskt får tilbud om bolig

I kartleggingen som Byggforsk har gjennomført av omfanget av bostedsløshet fremkommer det at for 46 prosent av de bostedsløse hadde situasjonen vart over flere år. 23 prosent hadde vært bostedsløs i mer enn et halvt år.

Regjeringen har satt som mål at ingen skal oppholde seg mer enn tre måneder i midlertidige botilbud. Dette målet skal nås innen utgangen av 2007.

2.5.1 Holde oversikt – rapportere

Alle kommuner har siden 2001 rapportert i KOSTRA, skjema 13 på bruk og omfang av midlertidig botilbud. Denne rapporteringen er et godt redskap for kommunene å ha som utgangspunkt i det lokale arbeidet.

Rapporteringen gir kommunen oversikt over antall opphold og lengden på oppholdene i midlertidige botilbud, og antallet husstander i slike tilbud. I 2004 ble også kommunene bedt om å rapportere på antall husstander med barn

under 18 år som oppholdt seg i midlertidige botilbud.

Husbanken skal sammenstille rapporteringen fra kommunen i løpet av juli 2005.

Sammenstillingen vil gi lokal, fylkesvis-, regional og nasjonal oversikt.

2.5.2 Eksempler

For å nå målet om at ingen skal oppholde seg mer enn tre måneder i midlertidige botilbud, vil det være behov for at kommunen kan tilby varierte boliger og tilpasset oppfølging. Vi viser til eksempler fra Prosjekt bostedsløse:

Prosjekt bostedsløse

I Prosjekt bostedsløse er 31 tiltak for 412 personer opprettet. I tillegg hadde Bydel St.Hanshaugen 250 boligformidlinger i 2004. Prosjektet varte fra 2001-2004.

Selvstendige boliger - Stavanger kommune

Rehabiliteringsseksjonen disponerer ca 160 boliger for utleie til bostedsløse rusmisbrukere. Det skilles mellom "vernet bolig" og "framleiebolig". I de vernede boligene besørger kommunen enkel møblering av boligen, mens i framleieboliger skal beboerne ha egne møbler. Boligene er både enkeltstående og i oppgangsfellesskap, og ligger spredt i byen. Boligene har ulik standard – noen er eldre og noen er av nyere dato. Den bydekkende mobile miljøarbeidertjenesten yter booppfølgingstjenester i boligene.

Småhusprosjekt - Trondheim kommune

Småhusprosjektet er et boligprosjekt spesielt tilrettelagt for en liten gruppe, som ikke greier å tilpasse seg og nyttiggjøre botilbud der de bor tett innpå andre. Gruppen består i hovedsak av menn som har mange bo- og behandlingstilbud bak seg. De har også over lengre tid vært brukere av kommunens natt- og krisetilbud. Med etablering av små enkeltstående hus kan kommunen tilby et botilbud med booppfølging ut fra individuelle behov. Hvert hus består av to brakker som er totalrenovert til ordinær boligstandard, og utgjør en toroms leilighet på ca 35

kvm. Beboerne får ordinære husleieavtaler. Husbanken har finansiert boligprosjektet med lån og boligtilskudd.

Ambulerende boteam og oppgangsfelleskap - Drammen kommune

Drammen kommune har etablert ambulerende boteam under Senter for rusforebygging. Teamet er tverrfaglig sammensatt med vernepleier, sosionom, psykiatrisk sykepleier og miljøarbeider. Teamet har kapasitet til å yte bistand overfor 50 personer. I tillegg til tre oppgangsfelleskap med baser (22 boliger) følger teamet opp leietakere som bor i enkeltbo-

liger i ordinær boligmasse. Oppfølgingstilbudet baserer seg på regelmessige hjemmebesøk og fokuserer på bosituasjonen.

Oppfølgingstjenester også med spesiell kompetanse på kvinner - Bergen kommune

Oppfølgingstjenesten er etablert og forankret i alle sosialkontorene i Bergen.

Oppfølgingsteamene består av to til fire ansatte. Hvert team gir individuell bistand til 12- 20 personer som trenger hjelp til å holde på et leieforhold. Et av teamene har kun fulgt opp kvinner, og har utarbeidet spesialkompetanse på dette området. Den enkelte oppfølgingstjeneste varierer noe i innhold, men felles for alle er at alle leietakerne skal få individrettet bistand til å beholde boligen og til en bedret livskvalitet.

Omorganisering av sosialtjenesten - Kristiansand kommune

Kommunen omorganiserte sosialtjenesten i 2003. Målsettingen var å styrke oppfølgingstjenestene for brukerne. De ansatte skulle ut av sosialkontoret og inn på brukerens arena. 11 stillinger ble overført fra sosialtjenesten til helsetjenesten og brukeren får tjenester i sitt nærmiljø. Erfaringene så langt er at omorganiseringen har bidratt til å bryte ned grensene mellom rus-, sosial-, og psykiatritjenesten. For brukerne har dette betydd at tjenestene ytes ut i fra det behovet de har, og ikke den diagnose som er stilt. I 2004 fikk 144 husholdninger vedtak om booppfølging.

Offentlig- privat samarbeid (OPS) - Oslo kommune

Oslo kommune ved Helse- og velferdsetaten skal utvikle og gjennomføre et OPS prosjekt ved anskaffelser av egnede boliger med oppfølgingstjenester for personer med psykiske lidelser. Prosjektet er et ledd i kommunens opptrappingsplan for psykisk syke. Sentrale elementer i prosjektet er å definere gode funksjonskrav, egnede finansieringsordninger og vurderingskriterier knyttet til kjøp av tjenester. Prosjektet er delfinansiert med midler fra henholdsvis Husbanken og SHdir. Husbanken har opprettet egne nettsider om OPS:

www.husbanken.no/ops

Følger opp boligsosial handlingsplan – Rana kommune

Rana kommune har styrket eksisterende boligsosial miljøarbeidertjeneste for å sikre større kontinuitet og progresjon i arbeidet. Styrkingen gir økt tilgjengelighet på kveldstid og i helger. Målsettingen er å gjøre tunge rusmisbrukere i stand til å bo i egen bolig. I tråd med kommunens boligsosiale handlingsplan arbeides det parallelt med å iverksette bygging av flere boliger som er tilrettelagt for målgruppen.

Leieboerforeningen – tiltak overfor somaliere

Leieboerforeningen har fått tilskudd fra Kommunal- og regionaldepartementet til å igangsette tiltak til å lære opp somaliske boligkonsulenter og utforme en håndbok om muligheter, rettigheter og plikter på leiemarkedet, og hva som kreves for å bli en del av eiermarkedet.

Tilskuddsordninger

- Husbanken har diverse tilskuddsordninger for etablering av boliger, jf 1.3.1.
- Husbanken har kompetansetilskudd for utviklingsprosjekter, jf 1.3.1.
- SHdir har tilskudd til oppfølgingstjenester og andre tilskuddsordninger, jf 1.3.2.

2.5.3 Forskning

Fafo undersøker på oppdrag av Arbeids- og sosialdepartementet hvordan kommunene ivaretar sin plikt i sosialtjenestelovens § 4-5 til å finne midlertidig husvære, jf. 2.4.3.

Gruk rapporten (2004): "Ambulante team i rusomsorg og psykisk helsevern" (Oppdragsgiver SHdir). Rapporten kan lastes ned fra www.gruk.no

FAFO har på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet gjennomført en kartlegging av tjenester til tidligere bostedsløse. Det er også utarbeidet en kortversjon av rapporten finansiert av Sosial- og helsedirektoratet og Husbanken. I dette heftet finnes også eksempler på tiltak fra Prosjekt bostedsløse.

Rapportene finnes her:

<http://www.fafo.no/pub/rapp/448/>

Det eksisterer ikke norsk forskning som måler langtidsvirkning av tiltak for bostedsløse. Internasjonalt har forskningsinstituttet GISS i Bremen gjennomført egne undersøkelser og vurdert undersøkelser fra andre land. Det konkluderes med at boligtildeling med oppfølging har god effekt på bostabilitet og livskvalitet. <http://www.giss-ev.de/veroeffentlichungen.html>

2.6 Oversikt over omfanget av bostedsløshet

Det er en viktig ambisjon å kunne holde oversikt over omfanget av bostedsløshet i Norge. Før det offentlige får gode nok systemer vil det være behov for kartlegginger etter samme metode som i 1996 og 2003.

Allerede i 2005 skal det foretas en kartlegging ved hjelp av denne metoden. Bakgrunnen for å utføre en slik kartlegging allerede nå er at

kommunene har opprettet mange nye tiltak siden 2003. Har denne innsatsen fått konsekvenser for omfanget av bostedsløshet? Kommuner, frivillige organisasjoner, fengsler og andre institusjoner vil derfor bli bedt om å registrere bostedsløse en uke i desember 2005. Resultatene av denne kartleggingen vil foreligge våren 2006.

Bokart er et systembasert kartleggingssystem som Husbanken har utviklet sammen med Respons, noen kommuner og Byggforsk. Kommuner som benytter Bokart vil lettere kunne gjennomføre en kartlegging som omtalt over. Dette kartleggingssystemet gir også kommunene en god oversikt over egne utfordringer og er et nyttig verktøy for å planlegge og iverksette tiltak.

Rapportering i Bokart vil også lette kommunens rapportering i KOSTRA. Bokart er gratis. Husbanken gir tilskudd til kjøp av systemet. Kommunen forplikter seg til:

- Å selv dekke vedlikehold av systemet (ca. kr. 3.000 pr år).
- Å rapportere 2 ganger pr år til Husbanken. Mer om Bokart, se www.husbanken.no.

Husbanken forplikter seg til:

- Å rapportere på vegne av kommunen til KOSTRA.
- Å gi gratis opplæring i bruk av Bokart, og gratis brukerstøtte.

3 Samarbeidsfora, rolle- og ansvarsdeling

3.1 Kommunenettverk

Strategien har konkrete nasjonale resultatmål og skal gjennomføres innen en kort tidsramme. For å sikre erfaringsoverføring skal Husbanken i samarbeid med fylkesmennene tilby deltakelse i **kommunenettverk**.

Nettverkene kan ta utgangspunkt i eksisterende nettverk organisert av Husbanken, Sosial- og helsedirektoratet og Fylkesmennene. Arbeidsmetoder som er benyttet i KS sine effektiviserings- og kvalitetsnettverk vil benyttes. Husbanken og fylkesmenn vil også ha kontakt med den enkelte kommune ved iverksetting av tiltak.

3.1.1 Er kommunen forpliktet til å delta i strategiarbeidet?

Kommunene er ikke lovpålagt å delta i arbeidet med å gjennomføre strategien "På vei til egen bolig". Den kommunale innsatsen bør stå i forhold til de utfordringer kommunen har.

3.2 Regionale kontaktfora

Det skal opprettes **regionale kontaktfora** hvor sentrale statlige aktører på regionalt nivå samles to til tre ganger årlig. Dette forumet skal sikre god statlig koordinering. Kommunene i regionen kan være representert med én eller to representanter. Denne deltakelsen kan gjerne gå på omgang.

Hvem som deltar vil variere fra region til region etter hvilke utfordringer som finnes og hvordan hver enkelt aktør er organisert. Forumet kan bestå av Husbanken, Fylkesmannen, Kriminalomsorgen, Namsmannsembetene, Helseforetakene, UDI, KS og storbykommunene. Se vedlegg for oversikt over aktuelle deltakere.

Formålene med regionale kontaktfora:

- Sikre statlig koordinering
- Erfaringsutveksling
- Rapportere om resultater
- Initiere pilotprosjekter

Kontakt Husbanken for mer informasjon om kommunale nettverk og regionale kontaktfora:

Region Oslo		
<i>Hedemark og Oppland:</i>	Hans Christian Hauge	Hans-Christian.Hauge@husbanken.no
<i>Akershus:</i>	Marit Grannæs	marit.grannaes@husbanken.no
<i>Oslo:</i>	Vibeke Starheim	vibeke.starheim@husbanken.no
<i>Østfold:</i>	Berit Nyland	berit.nyland@husbanken.no
<i>Vestfold og Buskerud:</i>	Erik Andre Foss	Erik-Andre.Foss@husbanken.no
<i>Regionalt kontaktforum:</i>	Bente Osnes	bente.osnes@husbanken.no
Region Bergen	May-Brit Nordås	may-brit.nordas@husbanken.no
	Anne-Gro Rolland	anne-gro.rolland@husbanken.no
Region Bodø	Marianne Rostad Norvik	marianne.norvik@husbanken.no
	Ann-Karin Bergland	Ann-karin.bergland@husbanken.no
Region Hammerfest	Rigmor Richardsen	rigmor.richardsen@husbanken.no
Region Trondheim	Sigurd Veie	sigurd.veie@husbanken.no
Region Arendal	Bjørn Notto Eppeland	Bjorn.eppeland@husbanken.no

Husbanken sine regionkontor har ansvaret for å initiere, koordinere og drifte regionale kontaktfora. Dette arbeidet skal foregå i samarbeid med fylkesmennene.

3.3 Kontaktutvalg med storbyene

Storbyene (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Tromsø og Drammen) var alle deltakere i Prosjekt bostedsløse. Disse byene har spesielle utfordringer knyttet til bostedsløshet og inviteres derfor med i et **kontaktutvalg for storbyene**. Utvalget koordineres av KRD. De øvrige berørte departementene, Husbanken, Sosial- og helsedirektoratet og Helsetilsynet deltar.

Det arrangeres ett årlig møte med politisk ledelse. Dette samordnes med storbyforum som er opprettet etter Stortingets behandling av St.meld. nr 31 (2002-2003) Storbymeldingen. Utover dette legges det opp til to årlige administrative møter. Her vil metodikk fra EU benyttes for at storbyene på en systematisk måte skal kunne sammenligne seg med hverandre ("open-method"). Deltakelsen på de administrative møtene kan variere etter tema.

Kontaktutvalget for storbyene skal være et forum for erfaringsutveksling og oppfølging av

strategiens resultatmål. Dette skal være en mulighet for storbyene til å vise til svakheter i lovverk, praksis og samarbeidsrelasjoner. De statlige aktørene har anledning til å formidle forventninger og informasjon om pågående prosesser.

3.4 Frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner

Frivillige organisasjoner, boligbyggelag- og brukerorganisasjoner har erfaringer som er av sentral betydning for arbeidet med forebygging og bekjempelse av bostedsløshet. Organisasjonene spiller en svært viktig rolle som tjenesteytere lokalt. Kommunene oppfordres derfor til et tett samarbeid med frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner.

Organisasjonene har også erfaringer og idéer som kan komme den overordnede utviklingen av strategien til gode. Husbanken vil derfor opprette *regionale referansegrupper* med aktuelle brukerorganisasjoner og frivillige organisasjoner for å ivareta erfaringer og idéer til videreføring av arbeidet. Oversikt over aktuelle deltakere finnes i vedlegg.

Vedlegg

Hvem er aktuelle samarbeidspartnere?

Kommunen er den viktigste gjennomfører

I sosialtjenesteloven § 3-4 fremgår det at sosialtjenesten skal medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet.

Videre har sosialtjenesten en plikt etter § 4-5 til å skaffe personer som trenger det, tak over hodet. Det vises for øvrig til Rundskriv U-10/2002 boligsosialt arbeid- bistand til å mestre et boforhold for nærmere beskrivelse av ansvaret. <http://odin.dep.no/asd/>

Kommunene har også et ansvar for å yte tjenester etter sosial- og helsetjenestelovgivningen. For å være i stand til å tilby bostedsløse varige boliger er det helt nødvendig at kommunen legger opp til godt samarbeid på tvers av etater og virksomheter. Strategien "På vei til egen bolig" tilsier også at samarbeidet med de statlige aktørene og nabokommuner må styrkes.

Husbanken er koordinator

<http://www.husbanken.no/>

Husbanken skal ha et koordineringsansvar i gjennomføring av strategien.

Koordineringsansvaret til Husbanken innebærer å:

- tilrettelegge og ha ansvar for kommunenettverk.
- tilrettelegge og ha ansvar for regionale kontaktfora.
- ha ansvar for rapporteringen mellom regionalt og sentralt nivå.
- være pådrivere ved behov.

Videre har Husbanken et spesielt ansvar for:

- å bidra til å utvikle boligtyper og forvaltningsmodeller som kan ivareta bostedsløses behov for bolig.
- å utvikle nye organisasjons- og finansieringsmodeller for boliger.
- å bistå og være rådgiver ved utvikling av tjenestetilbud til bostedsløse med utgangspunkt i bolig- og bygningslovene.

Husbanken administrerer en rekke virkemidler som er sentrale i gjennomføringsfasen, jf. 1.3.1. Husbanken vil rapportere på strategien fire ganger årlig. Husbanken skal opprette egne internettsider der eksempler på tiltak legges ut. Her vil også rapporteringen på strategien publiseres: www.bostedslose.no

Husbankens regionkontor

Husbanken er statens sentrale organ for gjennomføring av boligpolitikken. Husbanken skal bidra til å fremskaffe boliger for bostedsløse, flyktninger og andre vanskeligstilte, og har tilbud som reduserer bostøtten for særskilte grupper. Kommunene er bankens fremste samarbeidspartner for å nå disse og andre boligpolitiske mål. Husbanken har 6 regionkontor. Regionkontorene forvalter Husbankens lån, tilskudd og bostøtte.

Regionkontor Oslo

Kontor i Oslo

Omfatter: Oslo, Akershus, Østfold, Hedemark, Buskerud, Vestfold og Oppland og har hovedkontor i Oslo

Regionkontor Arendal

Omfatter Aust-Agder, Vest-Agder og Telemark, og har hovedkontor i Arendal

Regionkontor Bergen

Omfatter Hordaland, Sogn- og Fjordane og Rogaland, og har hovedkontor i Bergen

Regionkontor Trondheim

Omfatter Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, og har hovedkontor i Trondheim

Regionkontor Bodø

Omfatter Nordland og Sør-Troms, og har hovedkontor i Bodø

Regionkontor Hammerfest

Omfatter Nord-Troms og Finnmark, og har hovedkontor i Hammerfest

Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) er sentral samarbeidspart

<http://www.shdir.no>

Sosial- og helsedirektoratet skal i samarbeid med Husbanken ha ansvaret for å følge med i utviklingen av bostedsløse i Norge og sette i verk tiltak for å hindre bostedsløshet. Sosial- og helsedirektoratet skal videre sikre samarbeid mellom aktuelle instanser og bistå med kunnskap og kompetanse.

SHdir sine oppgaver i strategien er:

- å utvikle og koordinere det *ordinære tjeneste- og behandlingstilbudet* til vanskeligstilte slik at dette framstår helhetlig, og ivaretar bostedsløses behov for tjenester og behandling.
- å utvikle nye tjenestetilbud som bedre kan sette bostedsløse i stand til å ivareta forpliktelsene knyttet til det å bo.
- å ha et særlig ansvar for å utvikle og forbedre kvaliteten på midlertidige botilbud.
- å ha et særlig ansvar for å utvikle metoder som bidrar til at ingen oppholder seg lenger enn tre måneder i hospits.

Om Sosial- og helsedirektoratet

Sosial- og helsedirektoratet er et forvaltnings- og kompetanseorgan som bidrar til å gjennomføre nasjonal politikk i helse- og sosialsektoren. SHdir skal drive rådgivning mot sentrale myndigheter, kommuner, helseforetak, frivillige organisasjoner og befolkningen. SHdir skal også ha funksjoner knyttet opp mot kvalitetsutvikling og prioritering i helse- og sosialtjenesten.

SHdir har blant annet oppgaver knyttet til regjeringens tiltaksplan mot fattigdom, handlingsplan mot rusmiddelproblemer og opptrappingsplanen for psykisk helse. Som ledd i disse satsingene skal SHdir sikre iverksetting og samordning mellom ulike sektorer. SHdir forvalter en rekke tilskuddsordninger for å stimulere og styrke kommunenes arbeid under disse satsingene, jf. 1.3.2.

Sosial- og helsedirektoratet har til rådighet en rekke rådgivere på flere områder hos Fylkesmannen.

Deltakere i regionale kontaktfora

Fylkesmennene

<http://www.fylkesmannen.no/>

Det er først og fremst det sosialpolitiske feltet som gjør at fylkesmannsembete har en viktig rolle i arbeidet med å gjennomføre ”På vei til

egen bolig”. Blant annet har fylkesmennene egne sosialfaglige stillinger og psykiatri rådgivere som skal gjøre det mulig å følge opp den sosialfaglige satsingen og boligsosiale arbeidet i kommunene.

Fylkesmannen er Husbankens viktigste samarbeidspart regionalt, jf. 3.1. og 3.2.

Om fylkesmannsembete

Fylkesmannen er statens generelle representant i fylket. Fylkesmannen har et særlig ansvar for å samordne statens samlede virksomhet i fylket slik at viktige helhetshensyn i den nasjonale politikken ivaretas. Fylkesmannen har en viktig oppgave i å virkeliggjøre regjeringens mål for sosial- og familiepolitikken sammen med kommunene. Dette skal fylkesmannen gjøre gjennom:

- veiledning
- opplæring
- samarbeid.

Fylkesmannen har oppgaver knyttet til veiledning av kommunene i økonomisk rådgivning. Fylkesmannen er videre klageinstans i lov om sosiale tjenester, og skal føre tilsyn med kommunenes hjemmetjenester, tiltak overfor psykisk utviklingshemmede og tjenester til rusmiddelmissbrukere. Innenfor helsepolitikken har fylkesmannen en lignende funksjon i forhold til kommunehelsetjenesten og lov om helsetjenesten i kommunene.

Hvor holder fylkesmannen til

Finnmark - Vadsø
Troms - Tromsø.
Nordland - Bodø
Nord-Trøndelag - Steinkjer.
Sør - Trøndelag - Trondheim
Møre- og Romsdal - Molde
Sogn- og Fjordane - Leikanger
Hordaland - Bergen.
Rogaland - Stavanger
Vest Agder - Kristiansand
Øst Agder - Arendal
Telemark - Skien
Vestfold - Tønsberg
Buskerud - Drammen
Østfold - Moss
Oppland - Lillehammer
Hedemark - Hamar
Oslo og Akershus - Oslo

Namsmannen

<http://www.namsmannen.no>

Utkastelse, eller tvangsfullbyrdelse av sivile krav skjer som hovedregel gjennom namsmyndighetene, det vil si namsmannen og tingretten, jf. tvangsfullbyrdsloven § 2-1. Namsmannen behandler blant annet saker om fravikelse av fast eiendom. Klager over namsmannens avgjørelser hører under tingretten. Namsmannen er underlagt Justis- og politidepartementet. Namsmannen har også ansvar for gjennomføring av tvungen og frivillig gjeldsordning. Det er Barne- og familiedepartementet som har ansvaret for denne loven.

Namsmyndigheten vil ha et særlig ansvar for å nå målsettingen om å få ned antallet begjæringer om utkastelser og faktiske utkastelser.

Ved lov 25. juni 2004 nr. 53 om endringer i rettergangslovgivningen m.m. (organiseringen av den sivile rettspleie på grunnplanet) ble det bl.a. vedtatt at den sivile rettspleien på grunnplanet skal samles i politi- og lensmannsetaten i hele landet. Lovvedtaket bygger på Ot.prp. nr. 43 (2003-2004) fra Justisdepartementet og Innst.O. nr. 90 (2003-2004) fra Justiskomiteen. Justisdepartementet tar sikte på at

lovvedtaket settes i kraft fra 1. januar 2006.
<http://odin.dep.no/krd/norsk/dok/regpubl/otprp/016001-050002>

Kriminalomsorgen

<http://odin.dep.no/jd/norsk/bn.html>

Kriminalomsorgen skal gjennomføre varetektsfengsling og straffereaksjoner på en måte som er betryggende for samfunnet og som motvirker straffbare handlinger. Kriminalomsorgen skal også legge forholdene til rette for at lovbryteren skal kunne gjøre en egen innsats for å endre sitt kriminelle handlingsmønster.

Kriminalomsorgen vil ha ansvar for å tilrettelegge slik at målsettingen om at ingen skal måtte tilbringe tid i midlertidige botilbud etter løslatelse fra fengsel nås. Her vil samarbeid med kommunene være av stor betydning. Husbanken vil også være en viktig tilrettelegger sammen med fylkesmannsembete, jf. 2.2.

Kriminalomsorgen legger gjennom samarbeid med andre offentlige etater til rette for at domfelte og innsatte får de tjenester de har krav på etter lovgivningen.

Kriminalomsorgens regionkontor

Kriminalomsorgen består av Kriminalomsorgens sentrale forvaltning, seks regionadministrasjoner, 46 fengsler, og 19 friomsorgskontor, samt Kriminalomsorgens utdanningscenter og Kriminalomsorgens IT-tjeneste.

Region øst:

Omfatter Oslo og Østfold, og har regionkontor i Oslo

Region nordøst

Omfatter Akershus, Hedmark og Oppland, og har regionkontor på Lillestrøm

Region sør:

Omfatter Buskerud, Vestfold og Telemark, og har regionkontor i Tønsberg

Region vest:

Omfatter Hordaland, Sogn og fjordane, og Møre og Romsdal og har regionkontor i Bergen

Region sørvest:

Omfatter Rogaland, Vest- og Aust – Agder, og har regionkontor i Sandnes

Region nord:

Omfatter Sør- og Nord-Trøndelag, Nordland, Troms, og Finnmark og har regionkontor i Trondheim

Gjennomføring av straff

Fengselsstraff og strafferettslige særreaksjoner kan gjennomføres i fengsel med høyt sikkerhetsnivå (lukket fengsel), i fengsel med lavere sikkerhetsnivå (åpent fengsel), i overgangsbolig utenfor fengsel med særlige vilkår eller som prøveløslatt med vilkår.

Kriminalomsorgen skal gjennomføre straffereaksjonene slik at domfelte påføres minst mulig skadevirkninger, og søke å tilbakeføre den domfelte til en kriminalitetsfri tilværelse ved løslatelse.

Helseforetakene

<http://www.helseforetak.no/>

Helseforetakene har et særlig ansvar i å varsle den aktuelle kommune om personen som skrives ut har et tilfredsstillende botilbud eller ikke. Dette krever at samarbeidet mellom helseforetakene som per i dag leverer spesialisthelsetjenestene og kommune styrkes, jf. 2.3.

Kommunene har ansvaret for boliger og tjenester, men samarbeidet med spesialisthelsetjenesten er viktig for den samlede livssituasjonen for personer med rusmiddelproblemer og/eller psykiske lidelser. Spesialisthelsetjenesten har veiledningsansvar overfor de kommunale tjenestene på helseområdet.

Helseregionene

Spesialisthelsetjenesten leveres etter sykehus- og rusreformen enten som tjenester eid av foretakene eller som tjenester som foretakene tilbyr etter avtale/kontrakt med private tilbydere. Helseforetakene er organisert etter foretaksprinsippet under fem regionale helseforetak.

Helse Nord RHF

Omfatter Nordland, Troms, Finnmark og Svalbard, med hovedkontor i Bodø

Helse Midt-Norge RHF

Omfatter Møre og Romsdal, Nord- og Sør-Trøndelag, med hovedkontor i Stjørdal

Helse Vest RHF

Omfatter Sogn- og Fjordane, Hordaland og Rogaland, med hovedkontor i Stavanger

Helse Sør RHF

Omfatter Telemark, Vestfold, Buskerud og Aust- og Vest-Agder, med hovedkontor i Skien

Helse Øst RHF

Omfatter Oslo, Akershus, Oppland, Hedemark og Østfold, med hovedkontor på Hamar

Husbankens regioninndeling og samarbeidsaktørene

Husbanken har ansvaret for å organisere regionale kontaktfora. Hvordan disse fora vil organiseres kan varierer fra region til region da de statlige samarbeidsaktørenes regioninndeling varierer. Oversikten under tar sikte på å få fram hvordan regionene overlappes. Det er tatt utgangspunkt i Husbankens regioninndeling. Kontakt det aktuelle regionkontoret for Husbanken for nærmere informasjon om regionalt kontaktforum, jf. 3.2.

Husbanken regionkontor Hammerfest

Fylkesmannen i Finnmark
Fylkesmannen i Troms
Namsmenn under politidistriktene
Kriminalomsorgen Region Nord - Trondheim
Helse Nord RHF - Bodø

Husbanken regionkontor Bodø

Fylkesmannen i Nordland – Bodø
Fylkesmannen i Troms -Tromsø
Namsmenn under politidistrikt
Kriminalomsorgen Region Nord- Trondheim
Helse Nord RHF – Bodø

Husbanken regionkontor Trondheim

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag - Steinkjer
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag – Trondheim
Fylkesmannen i Møre og Romsdal – Molde
Namsmenn under politidistrikt
Kriminalomsorgen Region Nord – Trondheim
Kriminalomsorgen Region Vest - Bergen
Helse Midt-Norge - Stjørdal

Husbanken regionkontor Bergen

Fylkesmannen i Sogn- og fjordane – Leikanger
Fylkesmannen i Hordaland – Bergen
Fylkesmannen i Rogaland - Stavanger
Namsmenn under politidistrikt
Kriminalomsorgen Region Vest- Bergen
Kriminalomsorgen Region Sør- Vest Sandnes
Helse Vest RHF - Stavanger

Husbanken regionkontor Arendal

Fylkesmannen i Vest-Agder – Kristiansand
Fylkesmannen i Aust-Agder – Arendal
Fylkesmannen i Telemark – Skien
Namsmenn under politidistrikt
Kriminalomsorgen Region Sør – Vest - Sandnes
Kriminalomsorgen Sør – Tønsberg
Helse Sør RHF – Skien

Husbanken Regionkontor Oslo

Fylkesmannen i Oslo/Akershus
Fylkesmannen i Østfold
Fylkesmannen i Vestfold
Fylkesmannen i Buskerud
Fylkesmannen i Oppland
Fylkesmannen i Hedemark
Namsmenn under politidistrikt
Kriminalomsorgen i Region Sør – Tønsberg
Kriminalomsorgen i Region Øst- Oslo
Kriminalomsorgen Nord Øst – Lillestrøm
Helse Sør RHF - Skien
Helse Øst RHF – Hamar

KS

<http://www.ks.no>

KS er kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon. Organisasjonen arbeider etter visjonen om en effektiv og selvstendig kommunesektor som ivaretar innbyggernes behov. KS er en viktig utviklingspartner for

kommunesektoren. KS har egne fylkesavdelinger i nesten alle fylker.

KS-Finnmark - Lakselv.

KS-Troms - Tromsø.

KS-Nordland - Bodø

KS Nord-Trøndelag - Steinkjær.

KS Sør -Trøndelag - i Trondheim

KS Møre- og Romsdal - Molde
KS Sogn- og Fjordane - Førde
KS Hordaland - Bergen.
KS Rogaland - Stavanger
KS Agder - Arendal
KS Telemark - Skien
KS Vestfold - Tønsberg
KS Buskerud - Drammen
KS Akershus/Østfold - Sarpsborg og Oslo
KS Oppland - Lillehammer
KS Hedemark - Hamar

Andre aktuelle statlige samarbeidspartnere regionalt

Andelen innvandrere er høyere blant de bostedsløse enn i befolkningen forøvrig. Fra 1. januar 2006 opprettes **Integrerings- og mangfoldsdirektoratet**. Direktoratet skal være et kompetansesenter for integrering og mangfold og i denne sammenhengen bistå og veilede kommuner, direktorat og andre samarbeidspartnere. Viktige oppgaver for direktoratet vil være å iverksette statens politikk for bosetting av flyktninger og å følge opp introduksjonsloven, rett og plikt til norskopplæring og oppfølging av St. meld. nr. 49 (2003-2004) Mangfold gjennom inkludering og deltakelse – ansvar og frihet. Direktoratet skal ha en regional struktur.

Det fylkeskommunale ansvaret for barnevern er overtatt av staten, og organisert i fem regioner med et nasjonalt kontor i Oslo: **Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet**. De fem regionene er region nord (Alta), region midt-Norge (Trondheim), region vest (Bergen), region sør (Tønsberg) og region øst (Oslo). <http://www.sbf.stat.no/>

Aetat skal følge med i utviklingen i arbeidsmarkedet og gjennomføre den arbeidsmarkedspolitikken som politiske myndigheter har fastsatt. Aetats hovedoppgave er å hjelpe arbeidssøkere med å få jobb, hjelpe arbeidsgivere ved rekruttering og omstilling, samt forebygge og dempe skadevirkningene av arbeidsledighet. Et viktig mål i den statlige velferdspolitikken er å tilrettelegge slik at flere kommer i arbeid. En viktig

forutsetning for å komme ut i arbeid er ordnede boforhold. Per i dag knyttes arbeidsmarkedstatens oppgaver tettere opp til lokale velferdsoppgaver. Kommunale og statlige velferdsoppgaver samlokaliseres. <http://www.aetat.no>

Helsetilsynet – en samarbeidspart nasjonalt

<http://www.helsetilsynet.no/>

Statens helsetilsyn har etter etableringen av SHdir rendyrket sin rolle som klage- og tilsynsinstans. Helsetilsynene i fylkene og Fylkesmannen følger opp og ber kommunene rette opp de avvikene som må finnes i tilsynene til fylkesmennene, se punkt om fylkesmann. Statens helsetilsyn oppsummerer tilsynene på overordnet nasjonalt nivå.

Departementene

Arbeids- og sosialdepartementet (ASD)

Arbeids- og sosialdepartement ble opprettet 1.10.2004. Departementet har ansvaret for å koordinere oppfølging av Regjeringens tiltaksplan mot fattigdom. Resultatene i arbeidet med strategien "På vei til egen bolig" sees i sammenheng med gjennomføringen av tiltaksplanen. Det skal rapporteres til statssekretærutvalget som er satt ned for å koordinere regjeringens fattigdomssatsing.

Arbeids- og sosialdepartementet har videre ansvar for:

- samordning av alkohol- og narkotika politikken, jf. Regjeringens handlingsplan mot rusproblemer.
- kapittel 5 i lov om sosiale tjenester som omhandler økonomisk stønad til livsopphold, herunder utgifter til boligformål.
- kapittel § 4-5 i lov om sosiale tjenester om kommunens plikt til å finne midlertidig husvære.

Departementet gir innspill til HOD som utarbeider et felles tildelingsbrev (for ASD og HOD) til Sosial- og helsedirektoratet. ASD sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/asd>

Barne- og familiedepartementet (BFD)

Barne- og familiedepartementet har hovedansvar for å samordne det statlige arbeidet overfor barn og ungdom. Det er viktig å forebygge at barn og unge ikke ender som bostedsløse. Blant annet er det et viktig mål i strategien å forebygge at barn og barnefamilier havner på hospits, jf. 2.4.

BFD har også ansvaret for gjeldsordningsloven. BFD sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/bfd>

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

Helse- og omsorgsdepartementet ble opprettet 1.10.2004. Helse- og omsorgsdepartementet har ansvaret for:

- Lov om sosiale tjenester utenom de kapitler/bestemmelser listet under ASD
- Lov om helsetjeneste i kommunen
- Lov om spesialisthelsetjenesten
- Kap 4 og § 3-4 som omhandler sosialtjenestens medvirkningsansvar til å skaffe bolig er lagt til HOD.

Departementet samarbeider med ASD om tildelingsbrev til SHdir. Departementet har eieransvar overfor de regionale helseforetakene. HOD sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/hod>

Justis- og politidepartementet (JD)

Kriminalomsorgsavdelingen har det overordnede ansvaret for kriminalomsorgen. Avdelingen utformer policy, hovedmål, resultatmål, regelverk og retningslinjer for alle fagområder og støttefunksjoner i etaten.

Politiavdelingen har det overordnede ansvaret for namsmennene. Dette innebærer ansvar for budsjett og lov om tvangsfullbyrdelser. JD sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/jd>

Kommunal- og regionaldepartementet

Arbeidet med å forebygge og bekjempe bostedsløshet er forankret i KRD ved Bolig- og bygningsavdelingen. Denne avdelingen har ansvaret for:

- oppfølging av St.meld.nr.23 (2003-2004) Om boligpolitikken

- budsjettansvaret for de boligpolitiske virkemidlene som Husbanken administrerer
- boliglovene som eksempelvis husleieloven og borettslovene.

Bolig- og bygningsavdelingen vil koordinere arbeidet med strategien overfor de andre departementene, og har det overordnede styringsansvaret overfor Husbanken. Avdelingen har også ansvar for bygningslovgivningen.

KRD sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/krd>
Om bostedsløshet:
<http://odin.dep.no/krd/norsk/tema/bolig/016031-990102>

Frivillige organisasjoner/ brukerorganisasjoner

Frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner er viktige aktører i planlegging og iverksetting av tiltak for å forebygge og bekjempe bostedsløshet. Det vises til punkt 2.2.2. og 2.5.2 for eksempler på tiltak som frivillige/brukerorganisasjoner har igangsatt.

Det oppfordres til utstrakt samarbeid mellom offentlige og private instanser. Et slikt samarbeid kan øke kompetansen og ressursene til prosjekter på alle forvaltningsnivåer. Vi har listet opp en del organisasjoner det kan være aktuelt å samarbeide med.

Bruker- interesseorganisasjoner.

WayBack - Livet etter soning:

Organisasjonen skal hjelpe mennesker som har blitt løslatt fra fengsel til å takle den nye hverdagen, og har som målsetting å være et sosialt nettverk for innsatte som ønsker en fortsatt rusfri og lovlydig tilværelse.

<http://www.livetettersoning.no/>

LPP : Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri, LPP, er en forening for pårørende til personer med alvorlige psykiske lidelser. Foreningen arbeider primært for at mennesker som har en psykisk lidelse skal få bedre behandlingstilbud, bedre botilbud og bedre levekår generelt. <http://www.lpp.no/>

Rådet for psykisk helse: Rådet for psykisk helse er en humanitær organisasjon som arbeider for å fremme: psykiatrisk forskning, opplysning og økt kunnskap om psykisk helse, bedre behandling og rehabilitering av mennesker med psykiske lidelser, tiltak i regi av brukerorganisasjoner og internasjonalt arbeid innen psykisk helse.

<http://www.psykiskhelse.no/>

Aktbo: Aktbo er en Oslobasert organisasjon. Medlemmene skal være økonomisk vanskeligstilte og boligløse. Den primære målsettingen er å hjelpe denne gruppen inn i boligmarkedet på en hensiktsmessig måte der dagens nettverk av offentlig og private instanser ikke strekker til. <http://www.aktbo.org/>

RIO - Rusmisbrukernes Interesse

Organisasjon: RIO er en interesseorganisasjon for rusmisbrukere. Formålet er å ivareta rusmisbrukernes interesser, samt synliggjøre denne gruppen som en ressurs i samfunnet. RIO arbeider for et bedre ettervern og et bedre behandlingstilbud. <http://www.riorg.no/>

Mental Helse: Mental Helse Norge er landets største bruker- og interesseorganisasjon innenfor psykisk helsevern. Medlemmer i Mental Helse Norge, vil tilknyttes lokallagene som i hovedsak tilbyr ulike typer aktiviteter, møter, kurs og konferanser.

<http://www.mentalhelse.no/>

Fattighuset: Fattighuset er en bevegelse som med egeninnsats og gjensidig hjelp har som formål å bedre levekårene for vanskeligstilte og for folk som står i et uønsket avhengighetsforhold til det offentlige. Organisasjonen er lokalisert i Oslo i sitt eget brukerstyrte hus.

<http://www.fattighuset.org>

Leieboerforeningen: Leieboerforeningen er en landsdekkende medlems- og interesseorganisasjon med særlig kompetanse innen boligrett. Foreningen driver utviklings- og utredningsarbeid, holder kurs og er aktive i boligpolitikken. De siste årene har Leieboerforeningen hatt fokus på å bistå personer som står i fare for å bli kastet ut av boligen sin.

<http://www.leieboerforeningen.no>

Frivillige organisasjoner

Kirkens Bymisjon: Kirkens Bymisjon er blant de største i landet på området sosialt kirkelig arbeid. På landsbasis har bymisjonstiftelsene til sammen ca 1450 ansatte. Rundt 1850 frivillige er også knyttet til virksomheten. Kirkens Bymisjon driver ca. 70 store og små institusjoner og virksomheter. Organisasjonen har vært deltaker i Prosjekt bostedsløse.

<http://www.bymisjonen.no/>

Frelsesarmeen: Frelsesarmeen er en internasjonal kristen organisasjon etablert i 109 land. Organisasjonen hadde i 2004 tilsammen 1325 ansatte (frelsesoffiserer, soldater og sivilt ansatte). Organisasjonen har et vidt spekter av sosiale aktiviteter og tilbud, og over 100 års erfaring innen rusomsorg i Norge. Frelsesarmeen var deltaker i det nasjonale Prosjekt bostedsløse.

<http://www.frelsesarmeen.no>

Kirkens Sosialtjeneste: Kirkens sosialtjeneste er en selvstendig stiftelse. De driver en rekke tiltak innenfor barnevern, rusomsorg, psykisk helsevern, for psykisk utviklingshemmede, fengsels- og ettervern og ungdomsdiakoni over hele landet. Organisasjonen har vært deltaker i Prosjekt bostedsløse.

<http://www.kirkenssosialtjeneste.no>

Røde Kors: Norges Røde Kors er en nasjonalforening av verdens største humanitære hjelpeorganisasjon. Norges Røde Kors investerer i boliger og samlingssteder for grupper som i dag ekskluderes fra boligmarkedet og/eller mangler arenaer for samhandling med andre mennesker. Målet er at disse boligene skal driftes av distriktene eller lokalforeningene i Røde Kors i samarbeid med andre aktører, deriblant de ulike bymisjonene i Norge.

<http://www.redcross.no>

Tyrilistiftelsen: Tyrilistiftelsen består av syv ulike behandlingssenheter rundt om i landet i tillegg til ulike typer virksomheter og prosjekter, herunder Tyrili Stifinner'n et samarbeid mellom Oslo fengsel og Tyrili.

<http://www.tyrili.no>

Blå Kors: Blå Kors er en diakonal felleskristen avholdsorganisasjon som forener frivillig innsats på rusfeltet med profesjonelt behandlingsarbeid. Organisasjonen har 3.000 medlemmer. <http://www.blakors.no>

Boligsamvirket

Boligbyggelagene bygger og forvalter boliger for sine medlemmer og er Norges største nybygger. De rundt 100 boligbyggelagene forvalter rundt 232.000 tilknyttede boliger fordelt på blokker, rekkehus, eneboliger og boliger for ungdom og eldre. I tillegg forvalter boligbyggelagene 294.000 frittstående boliger. <http://www.nbbl.no>

Fag- og yrkesorganisasjoner

Kommunale Boligadministrasjoners

Landsråd (KBL): KBL er et forum for landets boligsekretærer. KBL arrangerer fagkurs og seminarer i bolig- og eiendomsforvaltning. De drifter informasjonsbladet "Boligmeldingen". KBL er en viktig samarbeids- og høringspart i gjennomføring av strategien. <http://www.kbl.kommune.no/>

Norsk Helse- og sosiallederlag (NHSL):

Dette er en landsomfattende sammenslutning av ledere for administrative og/eller brukerrettede virksomheter innen kommunal helsetjeneste, sosialtjeneste, barnevernstjeneste, omsorgstjeneste. Organisasjonen arrangerer fagkonferanser, deltar i ulike referansegrupper og har møter med politisk ledelse i aktuelle departementer. <http://www.nhsl.org.no>

Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO):

Fagforbund som organiserer helse- og sosialarbeidere og studenter. FO arrangerer en rekke kurs og fagseminarer, og har møter med politisk ledelse i aktuelle fagdepartementer. FO utgir fagtidsskriftene Embla og Fontene. <http://www.fobsv.no>

Norsk fengsels- og fromsorgsforbund

(NFF): NFF er det største fagforbundet i kriminalomsorgen. <http://www.fengselogfrimsorg.no/>

Kriminalomsorgens yrkesforbund:

Fagorganisasjon som organiserer arbeidstakere i Kriminalomsorgen. <http://www.stl.no/ky/>

Samarbeid mellom

KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET

ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTET

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

 Sosial- og helsedirektoratet

 Husbanken

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer av denne publikasjonen fra:
Statens forvaltningstjeneste
Kopi- og distribusjonsservice
www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@ft.dep.no
Telefaks: 22 24 27 86

Oppgi publikasjonskode: H-2161
Foto: © Samfoto
Trykk: www.kursiv 03/2005 Opplag: 4000